

EDITORIAL

Ipakita an kangalas ngan kusog han katawhan

Waray duda, hi Duterte an nasyunal nga maton han Pilipinas. Putos han puthaw, ha iya postura waray hiya ginkakahadlukan.

Katin niya an armado nga mga tawuhan nga waray mando nga diri ginsusunod. Pira na kayukot an ginpatay, milyun-milyon na an ginta-tarhug. Katin niya an baul-karikuhan han nasud. Aada ha iya bursa an kongreso ngan katin ha liog an mga korte. An hin-o man nga buma-labag ginliligis ngan paturapak nga igindadabi ha druga. An hin-o man nga manindugan sangkay han mga komunista.

An bug-os nga nasud nakapailarum ha iya tiraniya. Bug-os nga katawhan an nag-aantos. Waray trabaho nga masudlan. Waray tuna nga mauumhan. Waray umento ngan waray hunong an paghitaas han presyo. Pamilya Duterte an nagririko sugad liwat an mga sindikato ngan oligarko nga ginpapaburan ngan mga kasosyo nga kapitalista nga langyaw. Wala-tuo an pangutang para ha mga proyekto nga

ginkikitaan. Diri naman an katawhan an nagpupulos kundi an pagbayad ha ira ginpapapas-an.

Kundi luyo han iya ginhihimo, nakurog an tuhod ni Duterte. Samtang hubog ha gahum, desperado an pagkapyot niya ha poder. Nahahadlok hiya nga matumba ha iya trono. Sobra an iya kabaraka nga papagbatunon hiya ha diri maihap nga mga krimen ngan sala ha katawhan. Ngarat niya an mapriso ngan matatay ha prisuhan.

Pinakaginkakahadlukan ni Duterte an magkaurusa ngan bumangon an milyun-milyon nga gintitiyupi ngan gintatalumpigos, an mga naghihimakuri ngan gin-gugutom, an mga nagpapas-an han bug-at han krisis, an mga nagkukuri, an mga waray paglaum nga mga iroy, an mga di makapag-eskoyla, ha halipot nga pagkapulong, an masa nga

"Ipakita...," sundan ha paypay 1

Mga opensiba ha Quezon ngan Kalinga

DIRI MANENOS ha pito nga tak-tikal nga opensiba an iginlansar han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ha mga prubinsya han Quezon ngan Kalinga hini nga naglabay nga mga semana. Diri mamenus ha 12 an nairekord nga kaswalti han Armed Forces of the Philippines (AFP).

Lima nga magkaburublag nga operasyon an iginlansar han BHB-Quezon (Apolinario Mendoza Command) tikang han Hunyo 11 tubtub 26. Tulo hini mga ambus ha mga sundalo han 80th ngan 85th IB nga nagresulta han tulo nga patay ngan unom nga samaran ha mga sundalo.

Usa an samaran ha operasyon haras han yunit han BHB hadton Hunyo 11 ha Lopez, Quezon. Gin-isnayp liwat an mga nakabase nga sundalo ha Barangay Malabahay, Macalelon hadton Hunyo 26.

Usa naman an napatay ngan usa an nasamaran ha mga sundalo han 50th IB ha Barangay Balantoy, Balbalan, Kalinga. Ginpabuthan hira han mga Pula nga mangaraway han BHB-Kalinga (Lejo Cawilan Command) hadton Mayo 30.

parag-uma ngan mga trabahador nga Pilipino. Ginkakahadlukan niya nga ibagsak hiya sugad han ginpabagsak han katawhan nga hi Marcos ngan Estrada.

Ha kahadlok ni Duterte nga magin tinuod ini, waray putas an pan-gigipit, pananalumpigos, pananarhug ngan pandarahog niya kontra ha patriyotiko ngan demokratiko nga mga pwersa. Target niya an mga aktibista, mga unyonista ngan organisador ha ranggo han magkalain-lain nga sektor, bisan an mga tag-undong han tawhanon nga katungod, tawo-ha-midya ngan mga abogado.

Gamit an daan na nga mga doktrina nga kontra-komunista ngan kontra-terorista, gin-aakusaran hira ni Duterte nga dabi ha armado nga kagiusan, gin-eespiyahan an kada gios, ginsasalawdan han mga hinimu-himo nga kaso, ginpriso ngan ginpatatay. Tuyo ni Duterte nga pahuyon an nasyunal-demokratiko nga kagiusan masa nga aada ha unahan ngan butagtok han pag-ato han bug-os nga katawhan

Pilipino.

An paggamit ni Duterte han bug-os nga kusog han estado para puypuyon an katawhan, ha batakan, panigamnan han maluya ngan matapok nga naghahadi nga sistema ngan hilarum hini nga krisis ha pulitika ngan ekonomiya. Iginpapakita hini nga diri kaya ni Duterte nga igagi ha pagkumbinsi an katawhan pinaagi ha pag-atubang ha ira mga demanda ngan pagbaton ha ira mga panginahanglan.

Ha mata han katawhan, naubusan na han katungod moral hi Duterte nga mamuno, matapos an tulo katuig nga tinagdamo nga panmatay, sobra nga pagsarang han droga, pakyas nga mga panaad nga tapuson an kontraktwalisasyon, pagpugong ha pagpahitaas han sweldo, buwa nga reporma ha tuna, gutom ngan paghimakuri ha kabaryuhan, pamumuytoy ngan mga abuso militar, pagtraydor ha nasud, pagbaligya ha katungod ngan patrimoniya han nasud, pagyukbo ha langyaw nga gahum, samtang hiya nagpapakabusog ngan nagpapariko ha krimen ngan pagkarag han bilyun-bilyon nga pondo han katawhan.

yon nga pondo han katawhan.

An kawaray na ni Duterte han katungod ngan katindog moral nga mamuno ginbabawi la niya ha gahum nga gamit an puro pasista nga kabangis han estado. Tubtub nga diri nakakaatubang hi Duterte han mas dagko nga pwersa, padayon niya nga igwawasiwas an iya gahum ha pagtuo nga waray tubtuban hiya nga makapaghahadi gamit an kahadlok ngan terorismo.

Kalugaringon nga kasaysayan han katawhan Pilipino an nagtututudo nga pantasya la an ambisyon han mga diktador nga waray katapusan nga maghadi. Lurong hi Duterte kun nagpipinsar hiya nga waray iba nga gahum nga mas labaw pa ha iya. Sugad han iginpakita han katawhan Pilipino hadton 1986 ngan 2001, diri makakaato an mga tirano ngan diktador ha nagkakaaurusa nga katawhan!

Napapanahon na nga tapuson an paghahadi ni Duterte. Sobra nga paghimakuri an hiaaguman han katawhan kun mag-iha pa hiya hin tulo katuig ha poder. Kinahanglan na nga utro ipakita han katawhan an ira gahum. Gahum ini nga nagtitikang ha pagkaurusa ha diwa nga patriyotiko ngan demokratiko. Tikang ha mga pabrika ngan eskolahan, ngan mga komunidad ha kasuyudaran ngan kabaryuhan, kinahanglan dagsaon han milyun-milyon an kakalsadahan ha mga syudad ngan sentro nga bungto. Buungan an kahadlok ngan durungan nga gumuliat han katadungan ngan katalwasan kontra ha tiraniya ngan terorismo.

Kinahanglan bug-os-kusog nga magpursigi an Bagong Hukbong Bayan nga kuhaon an inisyatiba agud maglansar han mga taktikal nga opensiba kontra ha mga pwersa militar, pulis ngan mga armado nga tawuhan ni Duterte nga nagsasabrag han terorista nga pamumuytoy kontra ha katawhan.

Paaningalon ha bug-os nga kamurupud-an an mga tamak han masa nga anakbalhas ngan ngatanan nga nahigugma ha katalwasan ngan demokrasya. Bay-ugon an rehimen US-Duterte. Bay-ugon an bug-os nga Pilipinas. AB

<div style="text-align: center;"> <p>Bolyum L Ihap 13 Hulyo 7, 2019</p> <hr/> <p>Igin-gagawas an <i>Ang Bayan</i> ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles.</p> <p>Nakarawat an <i>Ang Bayan</i> han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauswag han aton mantalaan.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div style="text-align: center;"> <p>instagram.com/progressiveviews</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>@prwc_info</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>cppinformationbureau@gmail.com</p> </div> </div> </div>	<h2 style="text-align: center; text-decoration: underline;">Gin-uunod</h2> <p>Editorial: Ipakita an kangalas ngan kusog han katawhan 1</p> <p>AFP nahilagum han 12 nga kaswalti 1</p> <p>Impeachment kan Duterte, nadig-on 3</p> <p>Fil-Am Friendship Day 3</p> <p>P7.9 trilyon, nasyunal nga utang 3</p> <p>Makahirilo nga kamutangan ha PEPMACO 4</p> <p>Trabahador han NutriAsia, nagwelga 5</p> <p>Pilipinas, delikado para ha trabahador 5</p> <p>Barikada kontra ha Oceanagold 5</p> <p>Parada han LGBT 6</p> <p>Sumat ha pagtalapas ha katungod pantawo 6</p> <p>1 pinatay, 13 gin-aresto ha Negros 7</p> <p>Esperon, maton han pasista nga presidente 8</p> <p>"Gerra kontra droga," ginpapaimbestigaran 9</p> <p>Ika-6 nga asembleya han ILPS, ginhimo 9</p> <p>Kaso nga kidnapping, iginbasura 9</p> <p>Pankalibutan nga produksyon, huminay 10</p> <p>Paniniyupi ni Trump ha mga migrante 11</p> <p>Pan-gigipit ha Venezuela ngan Iran 11</p>
<p>An <i>Ang Bayan</i> igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

Kaso nga impeachment, nagigin madig-on

DUMIG-ON AN MGA basaranan agud patalsikon hi Rodrigo Duterte komo presidente pinagi han *impeachment* durot han pagtugot niya ha China nga mangisda ha dagat nga teritoryo han nasud.

Iginrarason ni Duterte an “berbal nga kasarabutan” nira ngan ni Xi Jinping, presidente han China, nga nabug-os han bumisita hiya ha China hadton 2016. Ginkasabutan kono nira nga tutugutan an mga parupangisda nga Chinese nga mangisda ha kadagatan han Pilipinas.

Ha “berbal” nga pakigsabot ni Duterte, utro niya nga iginpakita an pag-abuso ha gahum ngan pagdedesisyon. Klaro ini nga pagtalapas ha konstitusyon han 1987 ngan madig-on nga basaranan para ha iya *impeachment*. Gingagamit niya nga rason an “erestorya” agud hatagan-rason an pagbaribad nga pagdid-an an China nga hut-huton an rekurso han dagat han Pilipinas ngan ig-undong an kamanduan han konstitusyon 1987 nga proteksyunan an mga rekurso han Pilipinas nga aada ha sakob han eksklusibo nga sona nga pan-ekonomiya hini.

Yana pa la, madagmit nga nauubos han mga barko nga pangisda han China an mga rekurso ha Recto Bank tungod han ira mga moderno nga kagamitan, tanding ha himubo nga klase han mga sarkyan ha pangisda han mga Pilipino.

Ginsusubsidyuhan han China ngan bisan ha Vietnam an ira mga parupangisda para pumalawod ha South China Sea. AB

Ha ika- 73 katuig han Fil-Am Friendship Day

Tapuson an dirudekada nga pagkauripon

SOBRA NA HA PITO KADEKADA an nakalabay matapos tagan han buwa nga katalwasan han US an Pilipinas. Ngada yana, klaro nga dominado pa gihapon han US an ekonomiya, pulitika, militar ngan kultura han nasud. Kinahanglan na ini tapuson agud hul-os nga matalwas an katawhan ha pagkauripon han nasud ha US.

Ha sakob han 73 katuig, libre nga nagpapadayon an paghahadi han US pinaagi han sunud-sunuran nga mga niyutiyo hini ha gubyerno tikang kan Manuel Roxas tubtub kan Rodrigo Duterte. Waray putas nga iginpapatuman ini nga mga palisiya nga nagseseguro han interes han imperyalismo nga US ha nasud. Gintukod ngan nagseserbe nga nangunguna nga harigi an Armed Forces of the Philippines (AFP). Ilarum han paghahadi hini, pakyas nga umuswag an kapas han lokal nga ekonomiya ngan magpabilin nga nanginginyupo ha mga dagko nga korporasyon han US, mga bangko ngan institusyon pampinansya han nasud.

Mas pa nga naggrabe an sosyo-ekonomiko nga kamutangan han katawhan matapos ipatuman han US an globalisasyon hadton dekada 1990 nga nagpahubas han rekurso han nasud ngan tumalikod ha mga palisiya nga nagpoprotekta ha nasyunal nga industriyalisasyon, nagsapribado han mga pananag-iyah han estado, naghatag kalibrihan ha mga langyaw ngan dagko nga negosyo nga magtag-iyah han mga yawi nga yutilidad, nagtanggap ha mga regularisasyon ha pagtrabaho ngan

regulasyon ha pag-aataman ha kalibungan ngan iba pa nga mga magtiyupion nga palisiya.

Ha gapil han AFP, katin han US an indoktrinasyon, pagpapahiara, armas ngan pondo han mga upisyal ngan sundalo. Gatus-gatos nga tropa han US ngan tagasagdon hini an nakabase ha sakob han nasud, nangunguna han mga kontra-rebolusyunaryo nga operasyon ngan agsub nga nagpapadara han ira mga tropa ngan higamit ha gerra.

Protesta ha embahada

Nagprotesta an mga nasyunal-demokratiko nga organisasyon ha atubangan han embahada han US hadton Hulyo 4 agud ipanhiimuwa an kunohay pagkasangkay han US ngan Pilipinas. Ginsusukna nira an permihan ngan nagtitikagrabe nga interbensyon han US ha nasud. Kalakip han ginkundenar nira an diruderitso nga paggamit han AFP han mga bomba nga tikang ha US ha panruba han mga komunidad ngan ansetral nga katunaan han mga Pilipino.

Naglansar liwat han kapareho nga paggios an Bayan-Panay ha Plazoleta Gay, Iloilo City. AB

Nasyunal nga utang han Pilipinas, umabot han P7.9 trilyon

LUMOBO HIN P1.9 trilyon an nasyunal nga utang han Pilipinas tikang han lumingkod ha poder an palautang nga hi Rodrigo Duterte. Hadton Mayo, umabot an utang ha P7.9 trilyon, mas hitaas hin 32% ha naireport nga P6 trilyon nga utang hadton Hulyo 2016. Humitaas liwat ini hin 1.7% tanding ha nairekord nga P7.8 trilyon nga utang hadton Abril 2019. Ini na an pinakahिताas nga inabot han utang ha bug-os nga kasaysayan han nasud.

Resulta hini, humitaas hin 27% an utang han kada Pilipino tikang ha ginbabana-bana nga P58.064 hadton Hulyo 2016 ngadto ha P73,672 hadton Mayo. Ini nga pagsirit direkta nga resulta han ura-ura nga pangutang han rehimen Duterte agud pondohan an engrande nga pan-imprastruktura nga programa hini nga ginlalauman hini nga temporaryo nga magpapalarab ha ekonomiya. AB

Pangangabuso ngan makahirilo nga kamutangan ha Pepmaco

Balbag han batuta, panmomba han tubig ngan dagko nga tipak han bato an nakapukaw han masobra 200 nga trabahador nga nangangaturong ha ira payag ha atubangan han pabrika han Peerless Manufacturing Corporation (Pepmaco) ha Calamba, Laguna hadton Hunyo 28, ala-una han maagahon.

Ginhimo an atake han 20 nga maton han kompaniya agud bung-kagon an piketlayn han mga trabahador ngan palayason hira ha lugar. Dose nga welgista an grabe nga nasamaran. Ginbungkag gihapon han mga maton an ira payag ngan mga higamit, lakip an gin-istak nira nga pagkaon. Gindara pa han mga kriminal an ira personal nga mga gamit.

An Pepmaco an kompaniya nga naghihimo han sabon ngan shampoo nga kilalado ha mga produkto nga Champion, Hana ngan Calla. Gintag-iya an kompaniya han kapitalista nga hi Simeon Tiu. Tikang 2013 tubtub 2016, nakisosyo hi Tiu ha Lion Corporation, an pinakadako nga kompaniya nga naghihimo han tutpeyst ha Japan. An Lion Corporation kilala ha produkto hini nga Systema nga iginbabaligya na gihapon han Pepmaco. An mga trabahador han Pepmaco an nagpoprodyus ngan nagsusuplay han kemikal nga *surfactant* ha mga kompaniya han Procter and Gamble ngan ACS, nga gin-eeksport ha iba nga nasud.

Mga pag-ato han PWU

Hadton nakalabay nga tuig pa nagtikang pagprotesta an mga trabahador ha Pepmaco. Gintukod nira an Pepmaco Workers Union (PWU-NAFLU-KMU) hadton Enero 2018 ngan iginlansar an kampanya kontra ha kontraktwalisasyon, pambabarat han suhol, kawaray benepisyo ngan delikado nga kamutangan ha pagtrabaho. Bumuylo an pag-ato han mga trabahador han igkasa nira an ira welga hadton Hunyo 4.

Tikang han iglansar an kampanya, maabot na ha 64 nga trabahador, kaupod an mga lider han un-

yon, an ilegal nga gintanggal han kompaniya.

Hadton Septyembre 2018, nabuksas ha ginhimo nga imbestigasyon han Department of Labor and Employment nga hiluagan nga iginpapatuman han Pepmaco an kontraktwalisasyon ha porma han *job outsourcing*. Agud malikyan an mga ligal nga obligasyon hini ngan pahimub-an an gastos ha kusog-pagtrabaho, diri hini direkta nga gin-eempleyo an mga trabahador ngan lugod nagamit han mga ahensya ha pagtrabaho. Kaupod ha mga ginkukuhaan hini han mga trabahador an Luxor Manpower, VMS ngan JER Human Resources Corp.

Barat nga sweldo, makahirilo nga kamutangan

Ha 500 nga trabahador han Pepmaco, 400 an kontraktwal tikang ha mga ahensya, samtang 50 nga kontraktwal an direkta hini nga gin-eempleyo. Samtang 50 la an regular nga empleyado hini, nga kadakanan mga superbisor ngan *chemical engineer* nga diri direkta nga napartisipar ha produksyon.

Kadam-an ha mga trabahador

10-15 katuig na nga kontraktwal ngan nag-aantos ha P373- P400 kada adlaw. Nahitaas la an ira sweldo tungod ha regular nira nga pag-oobertaym hin upat kaoras kada adlaw.

Ha pag-aram nga ginhimo han unyon, gintatantiya nga may kaka-yahan nga makahimo an 15 nga trabahador hin P2.3 milyon nga kantidad han sabon ha sakob la hin 12 oras. Hini nga balor, maabot la ha P13,000 an kabug-osan nga nahingangadto ha mga trabahador.

Waray benepisyo an mga trabahador. An ira mga kontribusyon ha SSS, PhilHealth ngan Pag-ibig diri iginreremit ngan ginkakaitaan pa han kompaniya. Pirit naman nga ginpaparesayn ha trabaho an mga burod.

Labot hini, nabuksas gihapon nga natalapas an kompaniya ha mga istandard ha panlawas ngan talwas nga trabaho. Ha mga planta hini, waray anuman nga proteksyon an mga trabahador sanglit direkta nira nga nakakatinan ngan nahihinggot an makahirilo nga kemikal nga gin-gagamit ha paghimo han sabon. Gin-aantos nira an pagkasunog han panit, pamumula ngan pangangatol han mata ngan kakurian ha pagginhawa. Waray gihapon klinika, mga pahimatngon ngan *fire exit* ha sakob han pabrika.

Mga trabahador han NutriAsia Laguna, nagwelga

IGINKASA HAN MGA trabahador nga kaapi han Kilusan ng Abante na Sek-syon ng Anakpawis ha NutriAsia (KASAPINA-OLALIA-KMU) an ira welga ha atubangan han pabrika ha Cabuyao City, Laguna hadton kaagahon han Hulyo 6. Ginkandaduhan an gatus-gatos nga trabahador an tulo nga purtahan han planta agud pudngan an operasyon hini ngan balabgan an pagsulod-gawas han mga produkto.

Komo baton, mabangis nga ginbungkag han mga maton ngan pulis an ira protesta. Gumamit an mga pulis han *backhoe* agud bungkagon an purtahan. Desisyete nga trabahador an gin-aresto, kaupod an usa nga babaye, ngan pira an nasamaran.

Iginlansar han mga trabahador an welga komo pagkunderan ha kapakyasan han kompaniya nga ipatuman an mando han DOLE hadto pa han nakalabay nga tuig nga himuon nga regular an mga trabahador. Ha presente, masobra 1,000 an kontraktwal ha planta hini ha Cabuyao. Iginreklamo gihapon han mga tra-

bahador an hibubo nga suhol, ngan dire makatawo nga kamutangan ha pagtrabaho.

Una na nga nabuksas an hiluagan nga kontraktwalisasyon ha NutriAsia han magwelga an mga trabahador hini ha Bulacan hadton nakalabay nga tuig. An NutriAsia an pinakadako nga kompaniya nga naghihimo han mga produkto nga ketsap, sarsa, sawsawan ngan mantika ha nasud. Pananag-iyang ini han burges kumprador nga hi Joselito Yao Dee Campos Jr., anak ni Joselito Yao Campos Sr., nga kilalado nga kroni han hadto anay diktador nga hi Ferdinand Marcos. AB

Pilipinas, usa ha pinakagrabe nga nasud para ha mga trabahador

Hadton Oktubre 2018, ginmanduan ni Rodrigo Duterte an mga elemento han pulis nga “pusilon” an mga trabahador ha uma nga maglalansar han paghulad. “Kun maato hira hin mabangis, pusila niyo,” sering niya. “Waray ako labot kun mamatay hira.”

Ginhingadayan ni Duterte ini nga mga pulong pira kaoras la antes an nahitabo nga panmatay ha siyam nga trabahador ha uma ha Hacienda Nene, Sagay City ha isla han Negros. Diri urusahan nga ha report han International Trade Union Confederation (ITUC) hadton Hunyo, iginplatar hini an kaso han Sagay komo usa ha basaranan ha pagtudlok ha Pilipinas komo usa ha napulo nga nasud nga pinakadelikado para ha mga trabahador.

Ha tulo nga magkasurunod nga tuig, kaupod an Pilipinas ha nangununa nga 10 nga nasud nga gintawag nga “pinakadelikado nga nasud para ha mga trabahador.” Yana nga tuig, kalinya han Pilipinas an Brazil, Saudi Arabia, Algeria ngan Bangladesh ha mayda pinakagrabe nga rekord ha pagrespeto ha mga katungod ha pagtrabaho. Basar ha pag-aram han ITUC, kaupod ha mga pinakagintatalapas nga katungod han trabahador an katungod nga welga (nahitatabo ha 85% han mga

sinurbey nga nasud), katungod ha kolektibo nga pakigtawaran (80%), katungod nga magtukod o umapi ha union (74%), mga katungod sibil ngan katungod ha mga aktibidad han unyon. Nagtitikadamo an mga nasud nga mabangis nga nagpupuy-poy ha welga ngan ginsasalawdan han mga kaso kriminal an mga welgista.

Ha Asia-Pacific ngatanan nga nasud natalapas han katungod ha kolektibo nga pakigtawaray. Ha Pilipinas, iginpapasar pa han reaksyunaryo nga estado an mga balaud agud seguruhon nga gipit an mga katungod ha pagtrabaho. Mas labaw pa hini, nakaglista na an Karapatan han 20 nga kaso han pagpatay han mga trabahador, arbitraryo nga pag-aresto ngan detensyon han mga unyonista ngan organisador ha ranggo han mga trabahador. Samwak an panbungkag han mga welga, piket ngan protesta, pananarhug ngan panhahadlok, *Red-tagging* ngan pagpapasuol ha sektor. AB

Barikada kontra ha Oceanagold

UTRO NGA GINTINDOG HAN mga molupyo ha Sityo Camgat, Barangay Didipio, Kasibu, Nueva Vizcaya, an ira barikada hadton Hunyo 6 agud pugngan ngan kundenaron an padayon nga pagmimina han Oceanagold Philippines Inc. (OGPI), usa nga dako nga kompaniya nga Australian nga nagmimina han bulawan ngan tanso, bisan pa kun human na an kontrata hini.

Igintukod an barikada ha haywey nga aragian han mga sarkyan han Oceanagold. Sigon ha mga residente, magpadayon an barikada tubtub hul-os nga mapalayas an minahan ha ira komunidad. Maa-bot 50 tubtub 100 nga residente an nagbabantay hini ha sakob han 24 oras kada adlaw. Tikang Hulyo 1, waray trak o higamit han kompaniya an nakalusot dinhi. Antes hini, gindid-an na liwat han lokal nga gubyerno an masobra 12,000 kaektarya nga operasyon han kompaniya.

Lanong an kompaniya ha hiluagan nga panhibang ha kalibungan, pagpalayas ngan kamadarahug kontra ha mga parag-uma ngan katutubo. Tikang han magtikang an operasyon hadton 1994, ekta-ektarya na nga kagugub-an an naupaw ngan hinay-hinay nga naubos an inumon nga tubig durot han pagkahilo ha mga salog. Duha nga trabahador na liwat hini an namatay tungod han diri talwas nga kundisyon ha minahan.

Kasumpay hini, nagmartsa an Kalikasan People's Network Alliance for the Environment hadton Hulyo 2 ngadto ha Mines and Geosciences Bureau komo suporta ha pag-ato ha mga residente. AB

Magkaurusa nga umato, panawagan han LGBT

“RESIST TOGETHER!” (Magkaurusa nga umato!) Ini an tema ngan panawagan han mga lesbyan, bayot, *bisexual* ngan *transgender* o LGBT ngan ira mga tagsuporta ha rali ha Manila hadton Hunyo 28. Igintuman an rali ha pagselebrar ha ika-50 katuig nga pag-ato han mga bayot ha gintawag nga Stonewall Riots ha New York City hadton 1969 ngan ha syahan nga Pride March ha nasud nga ginpangunahan han organisasyon nga Progay hadton 1994.

Ginpangunahan han grupo nga Bahaghari an protesta, kaupod an mga grupo han mga parag-uma, tawo ha singbahan ngan iba pa. Nangunguna ha ira panawagan an pantay nga katungod ha anuman nga klase, tawoa ngan lahi, ngan an ira mga katungod sibil nga magpakasal. Dara-dara gihapon han grupo an panawagan kontra ha kontraktwalisasyon, mga atake ha parag-uma ha kabaryuhan ngan para ha nasyunal nga soberaniya.

Inspirasyon han Bahaghari an pag-ato han mga aktibista han

Stonewall ha ira pakig-away. Matapos an mga agway hito nga panahon, nabug-os an mga organisasyon han bayot nga nagkunderan diri la ha diskriminasyon ha ira kundi hasta ha rasismo. Aktibo nga nasuporta ini nga mga organisasyon ha mga nasyunal nga kagiusan ha pagtatalwas ha bagakolonya nga mga nasud.

An tinuig nga martsa diri la selebrasyon han mga kadaugan han mga LGBT nga umato, kundi pagpadayon liwat han ira protesta. An kolor han balangaw an simbolo han LGBT.

Nagpahayag han suporta hi Prop. Jose Ma. Sison ha martsa. Sering niya, napapanahon an napili nga tema nga naghahatag liwat han importansya han duruyog nga paggios han LGBT, ngaduha ha kasaysayan ngan ha presente. Napapanahon gihapon ini tungod ha ginkakaatubang han mga Pilipino an usa nga kontra-bayot ngan kontra-kababayin-an nga rehimen.

Importante an pagkilala han duruyog nga paggios han LGBT para ha ira mga katungod komo sektor ngan komo kaparte han gintitiyupi nga mga klase. Para ini atuhan an paggamit han mga matiyupion nga gubyrno ngan estado ha kusog han LGBT.

Ha nakalabay, lumandaw an paggamit han mga pagsalin-urog para ha komersyal nga pagpulos hini ha pagpahilapad han merkado. **AB**

Sumat ha katungod pantawo ha ikaduha nga kwarter han 2019

Ini nga sumat ginkuha ha mga iginbalita han Ang Bayan nga mga kaso han pagtalapas ha katungod pantawo nga ginhimo han Armed Forces of the Philippines, Philippine National Police ngan iba pa nga mga armado nga elemento han reaksyunaryo nga rehimen US-Duterte ha bug-os nga nasud hini nga ikaduha nga kwarter han 2019.

HA INISYAL NGA rekord han *Ang Bayan*, maabot ha 191 o duha kada adlaw an nagin biktima ha magkalain-lain nga tipo han pagtalapas han rehimen Duterte ha tawhanon nga katungod tikang Abril 1 tubtub Hunyo 31.

Ha abereyds, mayda usa nga ginpatay ngan tulo an ilegal nga gin-aaresto kada lima kaadlaw. Kada adlaw naman mayda usa nga ginhuhulga, gin-gigipit o ginhahadlok.

Pagpatay, pakyas nga pagpatay ngan tortyur. Umabot na ha 19 an mga sibilyan nga biktima han pampulitika nga panmatay ha bugos nga nasud ha nakalabay nga tulo kabulan. Napulo an ginpatay ha Luzon, unom ha Visayas ngan lima ha Mindanao. Pinakadamo an ginpatay ha rehiyon han Bicol (10 nga biktima). Samtang, nakagrekord liwat an *Ang Bayan* han tulo nga kaso han pakyas nga pagpatay ngan usa nga kaso han tortyur.

Ilegal nga pag-aresto ngan ar-

bitrario nga detensyon. Ha pareho nga panahon, umabot na ha 63 an nagin biktima han ilegal nga pag-aresto nga arbitrario nga detensyon. Kwarenta y uno an gin-aresto ha Luzon, 15 ha Visayas ngan pito ha Mindanao. Pinakadamo an gin-aresto ha Negros (14) nga ginsundan naman ha Bicol (13). Samtang, usa nga sibilyan an ginsikmit han mga pwersa han estado ngan diri pa iginpapakita.

Panmomba, istraping ngan militarisasyon. Diri mamenos ha lima nga kaso han istraping ngan panmomba an naireport ha ikaduha nga kwarto han tuig. Dugang hini an 39 nga insidente han okupasyon ngan

pangatake han militar ha mga komunidad kun diin 26 an naireport ha Luzon, 10 ha Visayas ngan tulo ha Mindanao. (Nota: Mas pinakahibubo an datos nga nakuha ha Mindanao durot han pan-gigipit ngan hiluagan nga operasyon militar han AFP ha isla.) Pinakadamo an naireport nga kaso han militarisasyon ha Southern Tagalog (18 nga kaso) nga ginsusundan naman han Negros ngan Bicol (8 nga kaso).

Ebakwasyon. Nagresulta ini nga mga pag-atake ha ebakwasyon han diri mamenos ha 3,530 nga indibidwal. Pinakadamo an mga biktima ha Negros kun diin masobra 2,000 an nag-ebakwet tungod ha panhadlok han mga sundalo ngan pulis ha ira mga komunidad.

Panarhug, pan-gigipit ngan intimidasyon. Nakagrekord han 99 nga biktima han panarhug, pan-gigipit ngan intimidasyon. Pinakadamo an nairekord nga kaso ha Eastern Visayas (63) nga ginsundan naman han Bicol (24). **AB**

1 an ginpatay, 13 an iligal nga gin-aresto ha Negros

Padayon pa gihapon an pagsabrag han kahadlok han gintig-ob nga pwersa han Philippine National Police (PNP), Armed Forces of the Philippines (AFP) ngan paramilitar ha isla han Negros nga resulta han Memorandum Order No. 32 ngan Joint AFP-PNP Campaign Plan Kapanatagan ni Rodrigo Duterte. Ha sakob la han tulo kaadlaw nakagrekord an mga grupo han katu-ngod pantawo han 13 nga kaso hin iligal nga pag-aresto ngan usa nga ginpatay.

Hadton Hunyo 27, ginpusil ngan ginpatay han diri pa nakikilala nga kriminal hi Lito Itao, awditor han Guihulngan City Habal-habal United Operators and Drivers Association ngan hepe han barangay tanod han Barangay Buenavista. Hi Itao an ika-67 nga biktima han ekstrahudisyal nga pamatay ha Negros ha ilarum ni Duterte.

Tikang Hunyo 26 tubtub Hunyo 27, susrunod nga pag-aresto an ginhimo han gintig-ob nga tropa han 62nd IB ngan PNP ha mga komunidad han Negros Occidental ha tahub han Synchronized Enhanced Management of Police Operations (SEMPO).

Nagtikang an pangatake hadton tabis nga pangurason han Hunyo 26 tubtub alas tres han kaagahon han Hunyo 27. Gin-aresto hini nga mga operasyon an mag-asawa nga hira Francisco ngan Kapid Alabangan ha Barangay Mansalanao, La Castellana; hi Jorex Escapalao ha Hacienda Raymunda, Barangay Kapitan Ramon, Silay City; pastor han UCCP nga hi Jimmy Teves ngan mga parag-uma nga hira Jodito Montecino, Eliseo Andres, JP Romana, Rodrigo Medes ngan Roger Sabanal ha Barangay Buenavista, Himlayan.

Hadton Hunyo 28, gindakop liwat an mga parag-uma nga hira Rea Casido, Teodoro Casido, Danny Casido ngan Vinancio Cadelena ha Barangay Lamogong, Majuyod. Gin-akusaran hira nga mga membro ngan tagsuporta han Bagong Hukbong Bayan.

Ginsikmit naman han lima nga armado nga kalalakin-an hi Arnold Namu ha iya panimalay ha Barangay Mansalanao, La Castellana, alas dose han gab-i hadton Hunyo 27.

Tikang Hunyo 17 gin-okuparan han mga sundalo han 62nd IB an mga barangay han Mansalanao, Camandag, Manghanoy ngan Sag-ang ha bungto han La Castellana. Gin-okuparan gihapon han militar an Barangay Macagahay ha bungto han Moises Padilla ngan Barangay Planas ha Guihulngan City.

Samtang, masobra 2,000 nga residente an nag-ebakwit tikang ha mga barangay han Bantolinao, Salvacion, Candabong, Butong ngan Lamogong ha Manjuyod hadton Hunyo 23 tungod ha operasyon militar ha ira mga komunidad. Sering han mga residente, nakabati hira han bubto hadton gab-i han Hunyo 22, kun diin usa nga sibilyan an nai-report nga namatay.

Ha Camarines Sur, ginpatay ha panmusil hi Albert Caballero Villarente hadton Hunyo 2 samtang sakay ha iya motorsiklo tikadto ha Barangay Sta. Cruz, Caramoan. Nakilalan an an suspek nga hi Randy Santileses nga membro han CAFGU ngan katin han 83rd IB.

Kilalado hi Villarete ha iya progresibo nga tindog ngan pagpartisipar ha kontra-pasista nga mga paggios ha lugar.

Samtang, hadton Hunyo 29, waray kaluoy nga ginpatay han magkaupod nga pwersa han 4th IB ngan PNP hi Prente "Lolo Printis" Gutierrez, 80 anyos nga parag-uma ha Sityo Cambiswer 1, Barangay Poblacion, Calintaan, Occidental Mindoro. Hi Gutierrez bantugan nga lider han lokal nga singbahan ha Calintaan. Ginpapagawas han AFP ngan PNP nga kaapi hiya han BHB ha luyo han iya pangidaron. Ginpanuan ni Lt. Col. Alexander Arbolado han 4th IB ngan PCpt. Ariel Roldan an operasyon.

Antes hini, ginsulong han pwersa han 203rd Brigade, 4th IB, 76th IB ngan PNP Oriental Mindoro an mga komunidad han Mangyan ha Panaytayan, Mansalay, Oriental Mindoro. Ngada ha presente gin-uulang han militar an mga ayuda para ha mga residente. Hadton Hunyo 3, nagreport an mga residente han Barangay San Cristobal, Victoria, Oriental Mindoro nga duha kabeses nga nagpalupad an 203rd Brigade han *drone* ha ira komunidad ngan lima kabeses hira nga ginbombahan ngan gin-istraping.

Ha Quezon, iligal liwat nga gin-aresto han 85th IB hi Crispin Gonzales, parag-uma, ngan hi Albert Julita, trabahador ha konstruksyon, ha Barangay San Francisco B, Lopez hadton Hunyo 23. Hadton Hulyo 3, ginkastigo ngan ginsikmit han pareho nga yunit han militar hi Rico Quindor ngan usa pa nga parag-uma naman tikang ha Vista Hermosa, Macalelon.

Samtang, kabaraka an durot han padayon nga militarisasyon han mga komunidad ha mga bungto han Catanauan, General Luna, Lopez ngan Macalelon. Sigon ha mga residente, pirit nga ginsasakob ngan ginrereki-sa han militar an ira mga panimalay.

Ha Bukidnon, gin-aresto han PNP hi Juan Guianaonao, tagapan-gulo han KASAMA-Bukidnon ngan Ronnie Estonzo hadton Hunyo 19 ha Valencia City.

Iginreport naman hadton Hunyo han Alyansa ng Magbubukid ha Central Luzon (AMGL)-Nueva Ecija an pagbiniling han mga pwersa han 69th IB, 91st IB, ngan 84th IB ha Barangay Putlan, Caranggalan; 32 nga barangay ha Guimba; ngan Barangay San Antonio, Cuyapo.

Ha Cagayan de Oro ngan Cebu, nagpapadayon pa gihapon an *Red-tagging* kontra ha mga aktibista, abogado ngan tagdependa ha katu-ngod pantawo. Kaupod ha mga pinakabag-o nga kaso an utro nga panarhug kan Beverly Musni ngan Dr. Phoebe Zoe Sanchez hini nga Hunyo.

Esperon, maton han pasista nga mga presidente

Mahugot nga ginsukna han Karapatan an pagsalawad ni National Security Adviser Hermogenes Esperon Jr. han kaso nga *perjury* (pagbibinuwala ha korte) kontra ha Karapatan, Gabriela ngan Rural Missionaries of the Philippines kahuman ibasura han Court of Appeals hadton Hunyo 28 an ira petisyon para ha *writ of amparo* ngan *habeas data*. Sering han Karapatan, an pagkaso ni Esperon pagpamatuod nga pursigido an rehimen Duterte nga pahuyon an mga kritiko hini.

Diri na bag-o an mga atake ni Esperon ha mga progresibo nga organisasyon. Tikang hadton rehimen Arroyo ngada ha presente, naakto hiya komo panatiko nga maton han mga pasista nga nalingkod ha gahum.

Kampon ni Gloria

Kilalado nga maungod nga tawuhan ni hadto anay presidente Gloria Macapagal Arroyo hi Esperon. Ginpamunuan niya an Presidential Security Group hadton 2002-2003 antes nahibutang ha Special Operation Command. Hadton eleksyon 2004, dako an iya nagin papel ha panlimbong ni Arroyo agud magdaug, partikular ha Mindanao. Gin-gamit ni Esperon an hitaas nga posisyon ha AFP agud manuhol ha mga kumander han militar, o di ngani kuhaon ha pwesto adton mga kontrolado han kakontra nga kandidato.

Komo premyo, ginpaburan hiya ni Arroyo agud magin pinuno nga kumander han Philippine Army. Kasunod hini ginhatagan hiya han ginpahilawig nga posisyon komo Armed Forces of the Philippines (AFP) Chief of Staff kun diin nadabi hiya ha mga kaso han kurapsyon, kaupod an pagpatong han P800 milyon ha gastos para ha pangayad han tulo nga sarakyan nga pampatrolya han Philippine Navy.

Nagkatin hi Esperon han mga yawe nga posisyon ha AFP ha panahon han brutal nga kampanya nga Oplan Bantay Laya 1 ngan 2. Ilarum han pamumuno ni Arroyo tikang 2001-2010, masobra 1,300 an nai-

rekord nga ekstrahudisyal nga pagpatay ngan pinirit nga pagkawara. Dako nga parte hini an baratunon ni Esperon — komo Deputy Chief of Staff for Operations (2003), hepe han Philippine Army (2004) ngan AFP Chief of Staff (2006-2008). Hini nga mga panahon landaw an mga kriminal nga pasista nga hira Jovito Palparan ngan Eduardo Año.

Labot pa hini, 32 nga kaso han tortyur an iginsalawad kontra kan Esperon hadton 2001 komo kumander han 103rd Infantry Brigade ha Basilan.

Ahente han US

Tikang han lumingkod hi Esperon komo AFP Chief of Staff tubtub magin Presidential Adviser on the Peace Process ilarum han rehimen Arroyo, agsub hiya makigmiting hin pribado kan hadto anay US ambassador Kristie Kenney. Hini nga mga miting iginrereport ni Esperon an kamutangan pampulitika ha nasud — tikang ha mga hulga nga kudeta, ekstrahudisyal nga panmatay ha mga aktibista, gerra kontra ha rebolusyunaryo nga kagiusan ngan Bangsamoro ngan iba pa.

Hini gihapon nga mga miting naiduduso han US an direksyon nga atubangon han AFP, partikular ha “kontrainsurhensiya.” Antes pa man igin-gawas han US State Department an Counterinsurgency (COIN) Guide hadton 2009, makapira kabeses na nga iginduduon ni Kenney ngan mga upisyal han US Embassy an pagsusustenir ha “gerra kontra-terorismo,” “pag-undong ha demokrasya,” pagbaton ha “o-

pinyon han publiko kasumpay han kurapsyon ha gubyerno,” ngan iba pa nga sangkap han “kontrainsurhensiya.”

Dadad-on ni Esperon an mga kalurungan ngan panguwat han US COIN Guide ha iya pagkatin han posisyon komo pankabug-usan nga direktor han National Security Council han gubyerno Duterte. Basar ha COIN Guide, iginduduso niya an pagtutukod hian National Task Force (NTF) “agud tapuson an lokal nga komunista nga armado nga problema” ngan tumindog nga tuonga-kamot ni Duterte ha pagpatuman hini. Kaparte han NTF an “whole-of-nation approach” o pagpapailarum han mga sibilyan nga ahensya han gubyerno ha kumand han AFP, pagpagrabe han saywar ngan kadungan hini an pagpagrabe liwat han armado nga panmuypoy ha pag-ato han katawhan.

Kurap ngan oportunist

Han bumalik ha gubyerno, nadabi hi Esperon ha burukrata-kapitalista nga kurapsyon. Nabuksas an iya papel ha pagprotekta ha negosyante nga hi Dennis Uy ha kontrata ha pagtutukod han ikatulo nga kompaniya ha telekomunikasyon ha nasud. Kaparte hi Esperon han komite nga nanginginano ha pagpili han kompaniya ni Uy. Diri urusahon tungod kay maiha na hiya nga “konsultant” han Phoenix Petroleum, usa nga kompaniya ni Uy. Ginsalawdan hiya hadton 2010 han kaso nga ismagling han lana nga ginpabasura ni Duterte. Nabuksas nga nakawat hiya han mga pahalipay kan Uy kaupod an paggamit han pribado nga edro.

Ha paglarga naman han operasyon ni Janet Napoles, an gintawag nga “pork barrel queen,” kasosyo niya hi Esperon ha usa nga kompaniya nga gintutuohan nga ginbubutangan han nakawat nga kwarta tikang ha *pork barrel*. AB

“Gerra kontra-druga,” ginpapaimbestigar han 28 nga nasud

Baynte otso nga NASUD an nag-suporta ha usa nga resolusyon nga iginplatar ha United Nations Human Rights Council (UNHRC) hadton Hulyo 4, agud igduso an konseho nga igpadayon an imbestigasyon ha nagtitikadako nga ihap han mga ginpatay ha Pilipinas ilarum han “gerra kontra-druga.” Ginlalau-man nga madedesisyunan han UNHRC an nasering nga resolusyon, nga iginplatar han Iceland, antes magserra an sesyon hini ha Hulyo 12. Kadam-an han mga nagpirma amo an mga nasud ha Europa.

Kun maaprubaran, magbug-os han komprehensibo nga sumat an hepe han konseho nga hi Michelle Bachelet ha kamutangan han tawhanon nga katungod ha Pilipinas. Gin-unod liwat han resolusyon an pag-aghat ha mga gubyerno nga makig-urusa ha mga upisina han United Nations ha pag-aabre han nasud para ha pagbisita ngan paglikay ha panhahadlok ngan pagbulos ha ginhihimo nga imbestigasyon.

Iginpasar an sugad nga resolusyon pira kaadlaw kahuman patayon an usa nga tres-anyos nga bata nga babaye ha operasyon han pulis hadton Hunyo 29. Hito nga adlaw, ginsakob han mga pulis an balay ni Renato Ulpina, tatay han bata, ha Rodriguez, Rizal. Ginbuong an mga bintana ngan ginpamusil an balay. Nakada ha sakob han balay an bug-os nga pamilya han Ulpina.

Nagpalusot pa an PNP ha pagyayakan nga diri malilikyan nga mayda mahitabo nga maraut hini nga mga operasyon, kabaliskaran han hugot nga responsabilidad han mga aada ha otoridad nga atamanon an kalibrihan han mga inosente, labina an mga menor de edad. Ginbabanabana nga masobra 50 nga menor de edad na an namatay tungod ha mga operasyon. **AB**

Ika-6 nga asembleya han ILPS, ginhimo

Ginhimo an ika-6 nga asembleya han International League of People’s Struggle ha Hongkong hadton Hunyo 23-26.

An ILPS amo an pinakahiluag, pinakaimportante ngan pinakamilitante nga pormasyon han mga kontra-imperyalista nga organisasyon. Dara han asembleya an tema nga “Igdaug an maranggat nga sosyalista nga tidaraon para ha bug-os nga katawhan! Pag-urusahon an katawhan agud atuhan ngan tapuson an imperyalista nga gerra, rasismo ngan pasismo.”

Tumambong an 400 nga delegado tikang ha 44 nga nasud ngan teritoryo ha ginhimo nga asembleya. Nalabwan hini an rekord han mga naglabay nga katitirok. Ginhimo an asembleya ha butnga han nagtitikagrabe nga kakurian, kawaray han trabaho, utro nga pagbutho han mga pasista nga rehimen ngan lider ha kalibutan ngan nagtitikagrabe nga kabaraka han katawhan.

Iginsaysay han mga upisyal an dako nga pagsulong han liga ha ekspansyon partikular ha Africa ngan Asia. Pira nga organisasyon an naaabot hini nga mga rehion ngan nakagtukod han mga lokal nga tsapter. Ginpangunahan liwat han liga an pagbug-os ha pankalibutan nga *network* nga People Over Profit ngan kagiusan nga kampanya nga

Resist US War.

Ha naglabay nga mga tuig, igin-kumpas han ILPS ha kaapihan ngan lokal nga mga tsapter hini an mga kampanya sugad han pag-ato ha Tras-Pacific Partnership (TPP), pagkunderan ha mga pagmimiting han ASEAN ngan APEC ngan bisan han NATO. Nakiusa ini ha panawagan han katawhan ha pagdiri kan Donald Trump ha kada ira mga nasud.

Hadton 2015, iginlansar an pankalibutan nga adlaw para ha tuna, pagkaon ngan hustisya komo pakig-usa ha mga parag-uma ha Pilipinas. Pumartisipar an mga organisasyon ngan pormasyon nga kaapi han ILPS ha magkalain-lain nga parte han kalibutan. Nakig-usa an ILPS ha pag-ato ha IMF-World Bank.

Hul-os an pagsuporta han ILPS ha katawhan han Venezuela ngan Palestine atubangan han padayon nga pangatake han US ngan mga Zionist ha Israel nga ginsusulsulan han US. Ginsuportahan liwat han liga an katawhan han France ha ira “Yellow Vest Movement” kontra ha mga pakuri nga buhis han gubyerno ni Macron. **AB**

Kaso nga kidnapping kontra ha abogado han Sagay 9, iginbasura

IGINBASURA han Department of Justice an kaso nga *kidnapping* kontra kan Atty. Katherine Panguban, pinuno han Women and Children’s Committee han National Union of People’s Lawyers, hadton Hunyo 28. An pagbasura iginbasar han korte ha testimonya han iroy ngan anak hini nga menor de edad nga nagsesering nga lus-ay hira nga umupod ngan boluntaryo nga nagpailarum ha kustodiya ni Panguban.

Nag-uusahan nga testigos an menor de edad nga lalaki ha nahitabo nga Sagay 9 masaker hadton Oktubre 20, 2018 ha Hacienda Nene, Sagay City, Negros Occidental. Igindetiner han pulisya an bata nga testigos ngan iginpailarum ha kustodiya han Social Welfare and Development han syudad hin waray pagtugot tikang ha iya iroy. **AB**

Pankalibutan nga produksyon, nagtitikahinay

Ginhimo an kumperensya nga G20, an tinuig nga pagmimiting han mga imperyalista ngan kapitalista nga nasud, ha Osaka, Japan hadton urhi nga mga adlaw han Hunyo. Iginlansar ini ha butnga han istagnasyon han sistema nga kapitalista ngan pagpapahugot han gerra ha negosuhay giutan han US ngan China.

Nahuman an miting hin waray malinaw nga naabot an mga lider han kapitalista nga nasud para pasikaron an nasanglad nga pankalibutan nga ekonomiya ngan mahatagan han solusyon an hitaas nga produksyon nga industriyal ha butnga han sobra nga produksyon han mga batakan nga materyal.

Waray liwat umabante an pagresolba ha gerra ha negosuhay. Ha bulag nga pagmimiting, nagkasabot la hira Donald Trump, presidente han US ngan Xi Jinping, presidente han China, nga temporaryo nga igundang an balyuay han mga sangksyon ngan utro pabuyluhon an negosasyon. Kahuman ini magpahayag hi Trump han intensyon nga magimponer han dugang nga taripa ha mga produkto nga Chinese nga nagkakantidad hin \$300 bilyon.

Ha sugad, padayon nga magrabe an mga kontradiksyon giutan han mga imperyalista nga nasud samtang mas pa nga nalulubong ha nagtitikagrabe nga krisis an kalibutan.

“Slowbalisasyon”

Hadton Abril 2019, nagpagawas han report an

World Bank nga nagsering nga “nagtitikahinay” an pagdako han pankalibutan nga ekonomiya. Gintawag ini nga “slowbalisasyon” han pira nga ekonomista nga burges agud igduon an pagsanglad han globalisasyon tikang pa 2008. Ha aktwal, iginlaladawan la hini an istagnasyon han sistema nga kapitalista.

Waray maabot an gintatantiya han World Bank nga paghiluag han pankalibutan nga ekonomiya hin 3.9% ha tuig 2018 ngan ginlalauman nga maluros pa ngadto ha 3.3% yana nga tuig. Mahitaas pero diri na utro malahos ha 3.6% an pankalibutan nga ekonomiya ha 2020.

Kaparte ha mga iginhatag nga hinungdan han World Bank an pagsanglad han ekonomiya han China durot han ginkikinahanglan nga mga palisiya ha pinansya, kaupod an pagrenda ha waray regulasyon nga pagbabangko, gerra ha negosuhay ha giutan hini ngan US, pagluya han produksyon ngan pamuhunan ha sakob han European Union, ngan pankabug-usan nga paghitaas han demanda, labi na ha Asia.

Labot ha US, lu-

muros an industriyal nga produksyon, prinsipal ha magbug-at nga industriya. Hitaas an pagbagsak han tantos han produksyon labi na kahuman igimponer han US han hitaas nga taripa an mga produkto tikang ha China.

Sobra nga produksyon

An pagsirit han produksyon nagdurot han paglaprak han presyo han mga batakan nga epektos sugad han langis, batakan nga metal ngan pagkaon — mga epektos nga daan na nga sobra an produksyon.

Tikang ha \$81/bariles hadton Oktubre 2018 (pinakahitaas ha upat katuig), linuros ngadto ha \$61/bariles an presyo han krudo nga lana pag-abot han Enero. Humitaas kadali an presyo hini hadton Oktubre 2018 durot han pagdidiri han US ha pag-iimport han lana tikang ha Iran. Madagmit ini nga lumuros ha amo gihapon nga bulan durot han sobra nga produksyon han lana ha US ngan pagsupak han mga nasud ha pan-gigipit han US ha Iran.

An Venezuela gud la an naibanan an produksyon durot han magbug-at nga sangksyon han US kontra hini ngan dirudiretso nga panginlabot ha pulitika. Sobra liwat an suplay han *natural gas* ngan karbon dara han hitaas nga demanda ngan mas himubo nga presyo han langis.

Ha kaso han mga batakan nga metal, sobra-sobra an produksyon han *iron*, *tanso*, *aluminum*, *nickel* ngan *cobalt*. Nabubutong la tipaigbaw an presyo han *iron* durot han mga aksidente ngan trahedyo ha pagmimina hini nga nakadilatar han suplay (o *supply disruptions*, sigon han World Bank). Ha kaso han *nickel*, usa an Pilipinas ha nagrekord han sobra ha ginlalauman nga produksyon hadton nakalabay nga tuig. Linuros an produksyon han nasud ha 2017-2018 durot han pagdidiri han hadto anay sekretaryo han Department of Environment and Natural Resources nga hi Gina Lopez ha *open-pit mining* ha rehiyon

“G20...,” sundan ha paypay 11

han Caraga. China an pinakadako nga tagkonsumo han mga *metal*.

Ha kaso han pagkaon, sobra-sobra an produksyon han mga ti-pasi (bugas, trigo, soya ngan iba pa) ha US ngan Russia kun diin pareho dagko an subsidyo nga igin-hahatag ha sektor han agrikultura.

Pagluya ha mga sentro han kapitalismo

Nagluya an pag-uswag han mga ekonomiya han dagko nga sentro han kapitalismo. Ha US, usa ha mga ginhihimo nga hinungdan ha pagluya amo an paghitaas han paggasto han guberno durot han pira kabeses nga paglangan han pagpapasar ha nasyunal nga badyet.

Aada ha sentro han agway ha badyet an pagbaribad han partido nga Democrat (pangontra han mga Republican nga partido ni Trump) nga gahinan han pondo an konstruksyon han higante nga pader giutan han US ngan Mexico. Iginasad ni Trump ha iya kampanya para pugngan kono an waray paglimitar nga migrasyon han mga Mexican ngan iba pa nga nasyunalidad gamit ini nga aragian.

Ha Europe, padayon nga gin-aabat han ekonomiya han United Kingdom an kawaray kasiguruhan han panmumuhunan ngan mga negosyo paggawas han nasud ha European Union, mayda kasarabutan man han Brexit o waray. Ha Germany, humitaas an pagbaligya han mga produkto nga pankonsumo, linuya an produksyon nga industrial ngan lumuros an demanda para ha mga gin-iimport hini. Hadton Hunyo, nagtarhug an US nga igin-imponer an taripa han igin-eksport hini nga mga sarakan, an prinsipal nga eksport han nasud. Ha France, bumiaw an ekonomiya kahuman mapaatras han kawatuhan an an memorandum nga pahitas-on an buhis ha lana ha mga protesta nga gin-ngaranan nga "Yellow Vest."

Nagpabilin naman nga aada ha resesyon an Japan ha luyo han nairekord nga guti nga pag-uswag (1%) ha GDP hini durot han mga pitad ha pinansya nga ginhihimo han guberno. AB

Trump, ura-ura an pananalumpigos ha mga migrante

NAHIAGUM HAN PAGESUKNA an kontra-migrante nga palisiya ni Donald Trump han magsarang ha masmidya an ladawan han mga patay nga lawas han mag-amay nga Salvadoran nga nalumos ha Rio Grande hadton Hunyo 4. Ginkilala an mag-amay nga hira Oscar, 25, ngan Valaria Martinez, 3. Gingatentar nira nga tumabok ha Rio Grande tikang Mexico ngadto Texas ha US agud magsangtawaryo ngan mamiling han pakabuhi.

An nahitabo ha mag-amay nga Martinez usa la ha mga trahedyang nga padayon nga naaagian han mga migrante durot han dugang pa nga pghuhugot ni Trump ha prosesohan pagkarawat ha ira.

Kalakip ha mga mekanismo agud pakurian an mga migrante an "family separation policy" (palisiya ha pagbulag han pamilya) ni Trump. Bisan kun hadton Abril 2018 la niya gin-anunsyo an palisiya, iginpatuman na niya ini hadto pa nga 2017. Ilarum hini, magkabulag nga igin-detiner an mga nadadakop nga migrante nga waray papeles ngan an ira mga anak. An mga kag-anak iginpipriso ha mga pederal nga prisuhan hin tubtub unom kabulan samtang an ira mga anak iginbubutang ha mga sentro han detensyon nga gin-aadministrar han US Department of Health and Human Services.

Nabuksas dayon nga waray mekanismo an nasering nga palisiya agud utro nga ig-upod an mga pamilya. Kaagsuban, tinuyo nga diri gindodokumento han mga pederal nga ahente an pagbulag ha mga pamilya agud pakurian an mga kag-anak nga bilngon an ira mga

anak. Tungod hini, mayda mga kaso nga umabot hin bulan antes maagian han mga kag-anak an ira mga anak. Mayda mga kaso liwat kun diin syahan nga gindedeport an mga anak nga waray kahibaruan an mga kag-anak. Ginngaranan ni Trump ini nga estratehiya komo "zero tolerance" (waray paghatag wada). Gin-gagamit niya ini agud hadlukon ngan pugngan an mga langyawanon nga karuyag mamiling han seguridad ngan disente nga kinabuhing nga kumadto ha US.

Tungod ha hiluagan nga pagesukna, napiritan hi Trump nga pumirma han kamanduan agud pawarayan-eppekto ha palisiya hadton Hunyo 2018. Kundi ha luyo hini, padayon nga iginpapatuman an kontra-migrante nga palisiya. Ha usa nga sumat hadton Mayo, ginamin mismo han rehimen Trump nga maabot 1,712 pa nga bata an nahimulang ha ira kag-anak tikang han ibasura niya an palisiya. Hadton naglabay nga bulan, nabuksas naman nga waray sadang nga pagkaon nga gamit ha sanitasyon an usa nga sentro han detensyon para ha mga bata ha Clint, Texas. AB

Pan-gigipit ha Venezuela ngan Iran, igin-imponer han US

HA PINAKAURHI NGA PAG-ATENTAR nga paluhuron an mga pangontra hini nga nasud, utro nga nag-imponer an imperyalista nga guberno han US han mga pan-gigipit kontra ha Venezuela ngan Iran.

Hadton Hunyo 28, temporaryo nga ginpugngan han US an paggamit (freeze) ha ngatanan nga propyedad han anak ni Presidente Nicolas Maduro han Venezuela nga hi Nicolas "Nicolasio" Maduro Guerra ngan igindiri ha ngatanan nga Amerikano nga makignegosyo ha iya. Ini nga pitad ginhihimo kahuman mapakyas an larang nga kudeta han mga gin-isponsoran han US nga oposisyunista kontra kan Maduro hadton Enero-Pebrero.

Pira ka adlaw antes hini, hadton Hunyo 25 iginmando naman han US an pag-freeze ha mga propyedad ni Ayatollah Ali Khamenei, an *supreme leader* han Iran, ngan han pinuno han Foreign Ministry nga hi Mohammad Javad Zarif. Mahugot nga ginsukna han Iran an pitad han US. AB